

“KALABALIĞIN İÇİNDE KAYBOLMAK”

Araştırma Sorusu: Cemil Kavukçu'nun *Suda Bulanık Oyunlar* adlı yapıtında bireyin arayışı ve bu arayışı sonlandırma çabası nasıl ele alınmıştır?

Sözcük Sayısı: 3648

ÖZ (Abstract)

IB programı bitirme tezi olarak A dersi kapsamında hazırlanan bu çalışmada Cemil Kavukçu'nun *Suda Bulanık Oyunlar* adlı yapıtında bireyin arayış sürecinin nasıl işlendiğini incelemek amaçlanmıştır. Odak figürün arayışının temelinde yer alan toplumsal ve siyasal koşulların uzamsal farklılıklarla kurgulanmasının arayışın nedensellik bağlamında değerlendirilmesine olanak tanınması araştırma sorusunun belirlenmesinde etkili olmuştur.

Tezin giriş bölümünde araştırma sorusuna yer verilmiş, odak figürün yaşadığı yalnızlık ve aidiyetsizliğin nedenleri ve bu duygu durumundan uzaklaşma çabası genel hatlarıyla değerlendirilmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde detaya girilerek odak figürü arayışa iten nedenler incelenmiş, çocukluğunu geçirdiği uzamın, aile ve arkadaş çevresinin onda oluşturduğu yaşam algısıyla üniversite yaşamına hakim olan toplumsal ve siyasi koşulların karşılıklı oluşturduğu görülmüştür. Tezin üçüncü bölümünde ise odak figürün bu karşıtlıktan doğan arayışını sonlandırma çabası irdelenmiş, bu amaçla aşka ve geçmiş yaşama yönelmeyi seçtiği görülmüştür. Tezin sonuç bölümünde ise araştırma sorusunun yanıtına yer verilmiştir. Bireyin geçmiş yaşamında edindiği algının mevcut yaşamıyla çelişki oluşturmasının arayışa neden olduğu, ancak bireyin yaşam algısını doğrudan etkileyen bu koşullardan kendisini soyutlamasının olanaksız olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sözcük Sayısı: 162

İÇİNDEKİLER

I. GİRİŞ.....	4
II. CEMİL KAVUKÇU'NUN "SUDA BULANIK OYUNLAR" ADLI YAPITINDA BİREYİ ARAYIŞA İTEN NEDENLER.....	5
II.I. GEÇMİŞ YAŞAM	5
II.I.I. AİLE	5
II.I.II. ARKADAŞ İLİŞKİLERİ	7
II.I.III. UZAM	9
II.II. TOPLUMSAL VE SİYASAL KOŞULLAR	11
II.II.I. ÜNİVERSİTE YAŞAMI	11
II.II.II. GENÇLİK-UMUTSUZLUK.....	12
III.I. GEÇMİŞE DÖNÜŞ.....	13
III.II. KADINA VE CİNSELLİĞE YÖNELİŞ	14
IV. SONUÇ.....	16
V. KAYNAKÇA.....	17

I. GİRİŞ

Yaşamın bir döngü içindeki ilerleyişi sırasında birey çevresinde olan biteni fark etmez, gerçekleri görmemeye başlar. Bireyin hayatını özgünleştiren, kendisini bulmasını sağlayan bu gerçekler, yalnızca çevrenin farkında olan kişiye kendini gösterir. “Aynı” olarak sınıflandırılan topluluğun içerisinde ortaya çıkan bu farklılık, çoğu zaman kişinin “yabancı” olarak nitelendirilmesine neden olur. Birey bu kimlikten uzaklaşmak, aidiyet hissetmek için bir arayışa girer. Ancak çevresinde olan bitene karşı olan farkındalığı onda bu aidiyet duygusunun oluşmasını zorlaştırır. Gündelik olarak karşılaşılan, dolayısıyla karşısında yanıltıcı bir aşinalık geliştirilen “sıradan hayatlar”, sıradanı yaşayan birey için dışardan görünemeyen özgün bir algının ışığında canlanır ve soyut bir şekle bürünerek iç dünyayı yapılandırır. Cemal Kavukçu'nun *Suda Bulanık Oyunlar* adlı yapıtında kurgulanan birey kalabalığın içinde sindirilmiş, toplum tarafından aynılaştırılarak yutulmuş olmasına karşın iç dünyasıyla okuyucuyu aynılığın altında yatan eseniksiz düşüncelerle aydınlatmıştır. Bu çalışmada *Suda Bulanık Oyunlar* adlı yapıtın okuyucuya “alışıldık” ların arkasına gizleyerek sunduğu özgün dünya ve bu dünyanın “alışıldık” sahibi Tarık'ın yabancılaşmaya karşı verdiği savaş incelenmiştir.

Yapıtın dış gerçekliğini oluşturan toplumsal ve siyasi koşulların detaylı biçimde yer alması ve kasaba-şehir uzamı karşıtlığının yaratılması, odak figürü arayışa iten nedenlerin detaylı biçimde değerlendirilmesini sağlamıştır. Geriye dönüş tekniğiyle yapıtta verilen geçmiş yaşam ve yapıtın gerçek zaman kurgusu arasındaki farklılıklar, Tarık'ın yaşadığı iç çatışmanın temelini oluşturmaktadır. Bu iki zaman kurgusu üzerinden odak figürün iç monologlarıyla okura yansıtılan duygular arayışın yorumlanmasında etkili olmuştur.

Bu çalışmada, Cemil Kavukçu'nun *Suda Bulanık Oyunlar* adlı yapıtında odak figürün yaşadığı arayış süreci nedensellik bağlamında incelenecektir. Yapıtta çevresel koşulların geniş yer tutması ve bu koşulların karşıtlık üzerinden kurgulanması odak figürün yaşadığı arayışın ve içinde bulunduğu duygu durumunun değerlendirilmesinde etkili olmuştur.

II. CEMİL KAVUKÇU'NUN “SUDA BULANIK OYUNLAR” ADLI

YAPITINDA BİREYİ ARAYIŞA İTEN NEDENLER

Arayış olgusu bireylerin hayat süreleri boyunca yenmek için savaş verdikleri ve dindirmeye çalıştıkları içgüdüsel bir ihtiyaçtır. Bu ihtiyaç, Cemal Kavukçu'nun *Suda Bulanık Oyunlar* adlı yapıtında, odak figürün yaşam algısı üzerinden okuyucuya aktarılmıştır. Odak figür Tarık, yapıt boyunca sıkça değinilen bireysel ve toplumsal arayış ihtiyaçlarıyla savaş vermektedir. Tarık'ı bu gereksinime sürükleyen etkenler ise birden çok olguyla bağdaştırılabilir.

II.I. GEÇMİŞ YAŞAM

Geçmiş yaşam, bireylerin karakter özelliklerini belirleyen deneyimleri kazandıkları süreç olması bakımından yapıtta odak figürün kararları ve yaşam algısı üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. Yapıtın birincil zamanında verilen toplumsal koşullar ile Tarık'ın çocukluğunu geçirdiği yapıtın ikincil zamanını oluşturan dönemin koşulları birbirinden oldukça farklıdır. Bu dönemde edindiği yaşam algısının bulunduğu toplumun görüşleriye karşıtlık oluşturması odak figürün arayışa yönelmesinin temel nedenlerindedir.

II.I.I. AİLE

Odak figürün geçmiş yaşantısındaki aile kavramı yapıtta Tarık'ın çocukluğunu ve ailesini hatırlaması biçiminde geriye dönüş tekniğiyle verilmiştir. Genel anlamda Tarık'ın ailesi tamamıyla farklı kişiliklere sahip bireylerden oluşmaktadır. Dayısı ve annesiyle iç içe büyüyen karakterin ailesi merhametli olduğu kadar saygının da iletişimde büyük bir rol oynadığı bir yapıya sahiptir.

Odak figürün ailesi sıcak ve bütün olmaktan çok her bireyin iç çatışma içinde bulunduğu bir kurum olarak kurgulanmıştır: “*İkisinin de küstüğü bir şeyler vardı. Dayısı içerek katlanmaya çalışıyordu, babası ise susarak.*” (Kavukçu, 22) Tarık'ın kendisine çok yakın bulduğu dayısı ve hiç erişemediğini hissettiği babasının yaşamdan zevk almayan kişiler olduğunu ve bunun onların ortak özelliği olduğunu düşünmektedir. Diğer yandan Tarık'ın yengesi, Sebahat bu iki

karakterden farklı olarak Tarık'ın gözünden ailenin sevmediği bir ferdi olarak anlatılan tek figürdür. Parasal ve uzamsal olarak zor koşullarda yetişen odak figür, Sebahat yengesi dışında ailesinden kimseye karşı olumsuz bir düşünce taşımamaktadır. Bu durumun sebebi ise dayısının ölümü için zaten hoşlanmadığı yengesini suçlaması “*Gözyaşları da, dizlerini döven elleri de yalandı.*” (Kavukçu, 23) alıntısında Tarık'ın bakış açısı doğrultusunda görülmektedir. Tarık'ın dayısı sıcakkanlı olması ve figüre karşı daima sevgi ve merhametle yaklaşan, ancak alkol bağımlılığı nedeniyle ilişkilerinde tutarlılık gösteremeyen bir karakterdir. Doktorunun uyarılarını umursamadan ölüm riski taşımasına rağmen içmeye devam etmesi bu karakterin Tarık'ın da belirttiği gibi bireysel sorunlarının cevabını alkolle bulmaya çalıştığının bir kanıtıdır. Sabit dayı karakterinin kendini alkole verme sebebi yapıtta açık bir şekilde ele alınmamasına karşın odak figürün dayısını “çok güzel bakan, çok güzel gülen, yorgun bir insan” olarak tanımlaması Tarık'ın dayısının yaşadığı sorunlardan dolayı alkole sığındığının bir göstergesidir.

Tarık'ın çekirdek ailesi dayısından çok daha soğuk ve tahammülsüz bir ilişki içindedir. Bu ilişki odak figürün ergenlik çağı anıları üzerinden yapıta aktarılmıştır. Tarık'ın ergenlik çağına girmesiyle babasına başkaldırması, ailesi ile zaten soğuk olan ilişkisi üzerinde olumsuz bir etkide bulunmuştur. Birbirleriyle zamanla uyumsuzlaşan karakterlerin arasında bulunan gergin hava yapıtta “*Günün en tehlikeli anları akşam yemeğinde yaşanırdı.*” (Kavukçu, 113) alıntısıyla okuyucuyla aktarılmıştır. Odak figürün annesinin hep alçak sesle konuşması ve babasının soğuk davranışlarının nedenlerini Tarık'a açıklayan karakter olması, bu figürün aile ilişkilerinde bağlayıcı fakat zayıf bir rol oynadığını gösterir.

Odak figürün yapıt boyunca değindiği baba figürü, içinde bulunduğu arayış ihtiyacının sebeplerinden biri olmakla birlikte aynı zamanda Tarık'ın karmaşık hisler beslediği bir karakterdir. Çocukluğundan beri hep soğuk bir baba figürüyle karşı karşıya olan Tarık, babası ile iletişim kuramaması ve daima ona bir mesafe ile yaklaşmasını babasının “*ulaşılmaz*” ve “*uzak*” olması ile açıklamıştır. Yazar, yapıtta sıklıkla Tarık'ın babasına yazdığı mektuplara yer

vermiştir. Bu teknik aracılığıyla odak figürün içinden geçenler ve babasına karşı olan duyguları okura daha iyi yansıtılmıştır. Bu mektuplarda Tarık, babasının soğuk ve sessiz kişiliğinin onu etkilediğinden yakınmanın yanı sıra onu özlediğine de değinmiştir. Yapıtta çokça değinilen noktalardan biri de Tarık'ın babasının onu bir hayal kırıklığı olarak gördüğüne inandığının ifade edildiği iç monologlardır. Hayatla daima mücadele halinde olan odak figür, babasının ölümünü bir son olarak ele almaktansa ona mektuplar yazmaya ve babası gibi düşünme endişesiyle savaş vermeye devam etmiştir. Tarık'ın güçlü ve soğuk baba figürü anlayışı yapıt boyunca bir tek dayısının cenazesinde değişmiştir. Babasının bu olay karşısında verdiği duygusal tepki, odak figür için korkutucu olmaktan çok onu ilk defa bir "insan" olarak görmesini sağlayan dönüm noktası olmuştur. Fakat bu durumda dahi Tarık, babasını "çok uzak" olarak tanımlamıştır. Bu tanım, odak figürün babası ile olan ilişkisinin sağlam bir ciddiyet ve mesafeye dayandığını ve bu mesafenin ölüm gibi acı bir olay karşısında bile aşılamayacak kadar güçlü olduğunu göstermektedir.

II.I.II. ARKADAŞ İLİŞKİLERİ

Odak figürün kent yaşamına karışmasından önce çocukluğunu geçirdiği kasabada kurduğu arkadaşlıklar, bu sınırlı ortamın içinde yaşayan bireylere sunduğu ortak bakış açısıyla kendini temellendirmiştir. Kasaba hayatının kasabalılara sunabildiği ortamlardaki çeşitlilik, büyük şehrin imkanlarıyla karşılaştırıldığında fazlasıyla kısıtlıdır. Bu nedenle Tarık ve bu ortamda yetişmiş birçok birey, kasaba hayatının sınırlı ortamı içinde kolayca kaynaşma imkanı bulmuşlardır. Kasabanın küçük ve tanıdık ortamı, odak figürün arkadaşlık ilişkileri üzerinde birleştirici bir etki yaratmıştır. Bu arkadaşlık ilişkilerine örnek olarak büyüdüğü kasabaya olan ziyaretinde karşısına çıkan Numan ve Cemal karakterleri verilebilir.

Yapıtta yer alan Numan karakteri, odak figürün kasabasına döndükten sonra gördüğü ilk akranıdır. Tarık otobüsten indikten sonra ilk olarak büyüdüğü evdeki annesine, ondan sonra da Numan'ın birahanesine uğramıştır. Numan'la odak figür arasında birahane de geçen diyalog,

kasaba yaşamının da zaman içerisinde toplumsal ve siyasal değişikliklerden etkilendiğini göstermektedir. Tarık'ın silah taşımayı reddettiğini dile getirmesiyle şaşırان Numan, “*Burada on beş yaşındaki çocuklar bile süslü dolaşıyor.*” (Kavukçu, 95) sözüyle, kasaba hayatının da en az şehir kadar politik ayrışmadan etkilendiğini aktarır. Numan, Tarık tarafından “*Her şeyden bıkmış ama yine de korkuyor.*” (Kavukçu, 96) şeklinde anlatılan bir karakterdir. Odak figür bu karakterle geçmişinde yaşadığı samimi bir ilişkiden söz etmese de kendisi ortaokuldayken onun lisede okuduğuna ve ikinci sınıfta üst üste kalınca okuldan atıldığına değinmiştir. Aralarında geçen diyalogda kullanılan dile bakıldığında bu iki karakterin ilişkilerinin geçmişe dayanmasına rağmen birbirleriyle yakın olmadıkları görülmektedir. Bunun sebebi diyalog ilerledikçe anlaşılan farklı hayat anlayışları ve kişilikleri arasındaki azımsanamaz ayrımdır. Numan kendine büyük şehirde bir gelecek ve kurtuluş aramak yerine büyüdüğü kasabada kalıp birahane işletmeye karar vermiş, Tarık ise büyük şehirde üniversite yaşamına ve politik karmaşanın göbeğine savrulmuştur. Birahanesine gelen müşterilerin politik görüşünü benimseyen Numan, bu ortamda yaşanan kavgalarda kendini ve işletmesini savunacak önlemleri almış, fakat bu konuda kendini eğitime gereği duymamıştır. Bu açıdan benimsediği tutum, yapıtta kasabalının olaylara karşı geliştirdiği genel bakış açısını temsil etmektedir. Cahilliğinden rahatsızlık duymayan Numan, birahanesinde kendisi gibi gündemin içinde “çürüyen” kasabalıları ağırlamaktadır. Bu ortama sonradan dahil olan Cemal ise belirgin bir şekilde Numan'ın tutumundan uzak ve odak figürün düşünce yapısına çok daha yakın bir görüş içindedir. Bu nedenle Cemal'in birahaneye girişiyle Tarık ve Numan arasındaki yüzeysel sohbet sonlanmış ve Numan'dan uzak bir masaya geçerek konuşmaya başlamışlardır. Cemal odak figürün kendisiyle özdeşleştirdiği fakat kurtuluşa kendinden çok daha yakın gördüğü bir karakterdir. Bu düşünce, yapıtta “*Tarık bir yerlerde beklerken yanından geçip gidenlerden Cemal.*” (Kavukçu, 96) cümlesiyle aktarılır. Cemal de Tarık gibi okumak için büyük şehre gitmiş ama kimya mühendisliği okuduktan sonra politik nedenler dolayısıyla işsiz kalmıştır. Odak figür bu karakterle çocukluğunda tanışmış ve ilişkileri

ortak görüşlere dayandığı için yetişkinliklerine kadar devam etmiştir. Ortaokuldan sonra yollarının ayrılmasıyla Cemal İstanbul'a gitmiş ve akademik hayatına şehir ortamında devam etmiştir. Tarık, Cemal'i onun gibi "savrulan" biri olmadığını söyleyerek tanımlamıştır. Buna rağmen bu karakter düzenli bir eğitim hayatının faydasını büyük şehirde görmemiş ve büyüdüğü kasabaya geri dönmek zorunda kalmıştır. Odak figürün değişiyse "umutsuz ama karamsar değil"dir. Cemal'i Tarık'tan ayıran en büyük etmen, bu karakterin konuşmasında sıkça yer verdiği kurtuluş ihtimaline olan inancıdır. Odak figürün yaşanılan zamanın kötü koşullarını kabullenışı, bir çözüm arayışı içine girmemesi ve Cemal'in durmadan bahsettiği "İsviçre işi" ve "yeni kurulan sanayi kolları" üzerinden yaratmaya çalıştığı kaçış umudu, bu iki karakter arasındaki temel görüş farklılığını oluşturmaktadır. Cemal içinde buldukları durumun bilincinde olmasına karşın, bu kötü koşullar ve zamanın talihsizliğiyle savaşmayı tercih etmişken Tarık içinde buldukları durumun bilincine varışıyla karamsarlığa düşmüş, konuşma ilerledikçe Cemal'in dile getirdiği ihtimalleri gerçekçi olarak nitelendirmemiştir.

Karakterlerin arasında oluşan bir diğer farklılık ise geçmişe karşı olan bakış açılarıdır. Tarık'ın kasabanın geçmişine olan bağlılığı ve bu mekanı bir sığınak olarak tanımlamasına karşın Cemal "*Senin kadar güçlü ve duygusal yönü ağır basan bir geçmişe özlemim yok benim.*" (Kavukçu, 102) diyerek çocukluklarını geçirdikleri uzama odak figür kadar büyük bir bağlılık beslemediğini dile getirmiştir. Tarık için yabancılaşma, sığınağı olarak gördüğü kasabada da onu bulan bir olgudur.

II.I.III. UZAM

Tarık'ın kent yaşamına atılmadan önce çocukluğunu ve gençliğini geçirdiği uzam, figürün iç dünyasını yapılandıran önemli etmenlerdendir. Yapıta yansıyan kasaba ortamının farklı ve izole yapısı, içinde geçen olay örgülerini ve bu uzamda yetişmiş karakterleri etkileyerek kasaba hayatını kentten ayıran başlıca farklılıkları yaratmıştır. Bu bağlamda odak figürün kentte

yaşadığı iç çatışma, içinde şekillendiği kasabadan uzaklaşarak alışılmış hayat anlayışının dışına çıkmasıyla gerçekleşmiştir.

Tarık'ın kentin kaosundan kaçarak kasabasını ziyaret etmesi odak figürde birtakım anıları canlandırmış, bu anılar geçmiş yaşamına dair çaresiz özlemler olarak iç monolog tekniğiyle yapıtta yer bulmuştur. Zamanın değişimiyle verdiği savaşı, zamanın değiştirdiklerine bağlayan odak figür, kasaba uzamındaki değişimi “kendi memleketinde yabancı olmak” şeklinde açıklamıştır.

Tarık için kasaba sakin bir anlayışın sembolüdür. İçinde geçen aşklar, arkadaşlık ve ayrılıklar kent yaşamında yer bulamayan saf ve temiz bir gençlik yaratmıştır. İlk aşkı olan Nazan'la tanıştığı park, babasıyla gittiği çocukluk berberi ve lise hayatında gezip dolaştığı mekanlar odak figür için kentin pis ve yabancı havasından uzak bir masumiyet taşımaktadır. Bu masumiyete sığınmaya çalışan Tarık, kaçtığı kentin kanlı izlerini kasabada da bulmasıyla, aradığı uzamdaki değişimi zamanın acımasızlığıyla ilişkilendirmiştir. Değişimin bu el değmemiş, hayattan uzak mekanı bile sarmalayarak kasaba insanların günlük hayatını etkileyecek dereceye gelmesi, yeni açılan birtakım mekanların kasabanın eski havasından parçalar koparmasıyla sonuçlanmıştır. Numan'ın birahanesi ve Nazan'la tanıştıkları parkın terk edilmiş havası odak figürün içinde yeni bir umutsuzluk olarak filizlenmiş, kasabada aradığı aitlik havasını artık yalnız geçmişinde var olabilen bir hayale duyduğu özlem haline getirmiştir.

Yapıtta, kasaba uzamında yozlaşmaya veya zamanın etkisiyle gelen kaçınılmaz değişime uğramayan tek yer olarak kasabanın berberi yer almaktadır. Tarık kasaba ziyareti sırasında tıraş olmak için çocukluğundan beri onu tanıyan, değişimini gözlemleme imkanı bulmuş bu berbere uğramıştır. Saç kesimi için koltuğa oturduğunda karşısında gördüğü aynayı bir tablo olarak tanımlayan figür, bu tabloda uyumlu çocukluk yıllarının kısa saçları ve patavatsız lise yıllarında babasına başkaldırarak uzattığı saçları arasında geçen çocukluk ve gençliğini görmüştür. Bu değişmeyen dükkanın yaşlanmayan berberi, odak figürün geçirdiği değişimi ve gelişen kişiliğini

Tarık'a bir ayna gibi yansıtmaktadır. Odak figürün yıllar sonra bu berbere yine uğrayarak tıraş olması, geçmişinde babasına duyduğu öfkenin bir sonucu olan başkaldırı ve soyutlanmanın geçmişe duyduğu özlem karşısında yitip gittiğini göstermektedir.

II.II. TOPLUMSAL VE SİYASAL KOŞULLAR

Toplumsal koşullar ve dönemin siyasi yapısı bireyin iç dünyasını şekillendiren önemli etmenlerdir. Birey içinde bulunduğu toplumun gereklilik ve beklentilerine uyum sağlama amacı gütmesi dolayısıyla kendine belli bir topluluk tarafından benimsenmiş bir görüş seçer ve bu şekilde çevresinden kabul görür. Bu ihtiyaç toplumsal yapının bozulmaya yüz tuttuğu siyasi karışıklık dönemlerinde kendilerine hayatta etkin bir yer bularak değişimin öncüsü olmak isteyen genç bireylerde fanatizm halini alabilir. Cemil Kavukçu'nun *Suda Bulanık Oyunlar* yapıtında odak figür Tarık'ın siyasi bir görüş benimsemesine rağmen bu amaç uğruna savaşmaması onu edilgen bir konuma sokmuş ve kendi içinde birtakım çelişkiler yaşamasına sebep olmuştur. Siyasi karışıklıktaki edilgen rolüyle başlayan yabancılaşma, odak figürün akademik başarısızlığı ve içinde bulunduğu kent uzamının ona yabancı sosyal yapısından kaynaklanan yalnızlaşma olgusuyla birleşmiş, Tarık'ın iç dünyasındaki izolasyona temel atmıştır.

II.II.I. ÜNİVERSİTE YAŞAMI

Odak figürün kasabadan kente geçişinin temel nedeni olan üniversite, aynı zamanda odak figürün bastırılmış aidiyetsizlik duygusuna yol açan olgulardan biridir. Ekonomik özgürlüğünü sağlayacak bir iş bulmak doğrultusunda eğitim hayatında gelmesi gereken düzeye ulaşamayan Tarık'ın bu durumu yapıta iç dünyasına yabancılaşma şeklinde yansımıştır.

Odak figürün akademik başarısızlığının sebebi farklı etmenler üzerinden incelenebilir. Dönemin koşulları uyum sağlama arayışındaki genç bireyleri siyasi görüşlerine göre etiketlenmeye zorunlu bırakmıştır. İki karşıt görüşten birini benimsemeyen birey toplumsal dışlanmaya ve uyumsuzluğa mahkumdur. Üniversite, genç ve hırslı bireylerden oluşan bir uzam olması dolayısıyla siyasi nedenli kavga ve şiddetin göbeği haline gelmiştir. Üniversite içinde devamlı silahlı çatışmaların

yaşanması, özgür bir eğitim öğrenim ortamının sağlanmasını engellemiş; bireyin bu koşullar altında kendini dış etmenlerin etkisinde kalmaksızın yetiştirmesini ve kendi özgün görüşlerini yapılandırmasını zorlaştırmıştır. Tarık'ı da içine katarak devamlı büyüyen devrim dalgası odak figürün akademik hayatını birtakım zorunluluk ve beklentilerle kısıtlaması bağlamında iç dünyasında bir çöküşe sebep olmuştur.

Odak figürün akademik hayatına karşı benimsediği edilgen tavrında etkisi görülen bir diğer etmen ise dönemin belirsiz yapısıdır. Genç birey siyasi kaosun etkin olduğu büyük şehirde, düzensizliğin göbeğinde olması dolayısıyla bu karmaşanın sonucunu tahmin etmek ve çözümsüzlükten kaçınmak zorunda kalmıştır. Fakat “gelecek korkusu”nun baskınlığından kurtulamayan figür, akademik hayatının sonuçsuzluğunu ve kaçınılmaz son olan işsizliği görmezden gelememiş, bu durumun notları ve çalışma düzeni üzerinde yaptığı olumsuz etkiyi aza indirgeyememiştir.

II.II.II. GENÇLİK-UMUTSUZLUK

Gençlik çağlarındaki birey hayata yeni karışmanın getirdiği taze hayaller ve beklentilerle doludur. Bu beklentilerin uzam veya zaman tarafından bir akım sınırlamalara maruz kalması bireyi çöküşe sürükler. Bu bağlamda Tarık'ın kendini iç dünyasını somut bir ırmağa benzeterek dış dünyadan soyutlanmaya itmesinde gençliğinin çeliştiği umutsuzluk duygusunun etkili olduğu söylenebilir. Siyasi karışıklıklar, şehre taşınmasıyla gelen yabancılaşma durumu, samimi bir insan ilişkisi kuramamış olması ve başarısızlık düşüncesi odak figürün umutsuzluğunu oluşturan etmenlerdendir. Genel bir başlık altında toparlamak gerekirse odak figür değişen uzamın etkisiyle uyum sağlama gereği duyduğu ortamı tanıyamamış, ondan kendini soyutlamış ve kendi iç dünyasındaki umutsuzluğa düşmüştür. Yozlaşmış sistemin içinde savaş vermeyi bırakmış ve şehir yaşamının anlayamadığı soğukluğunu olduğu gibi kabul etmiştir.

III. CEMİL KAVUKÇU'NUN “SUDA BULANIK OYUNLAR” ADLI YAPITINDA ARAYIŞI SONLANDIRMA ÇABASI

Birey hayatı boyunca kusursuz bir uyuma ulaşmaya çalışır. Bu kişinin kendini birtakım olgulara yönelerek kendine bir arayış seçmesiyle sağlanmaya çalışılır. Amaçsız birey, toplum içinde tutunamayarak çözülmeye mahkumdur. Odak figür Tarık, arayışını birden fazla alana yönelerek sonlandırmayı, kendine ait olduğu bir görüş geliştirmeyi ve seçtiği doğrultuda davranarak iç çelişkilerini sonlandırmayı amaçlamıştır.

III.1. GEÇMİŞE DÖNÜŞ

Daha önce detaylarıyla incelenen geçmişe dönüş, odak figür için yabancılaşmanın nedenlerinden biri olmasının yanı sıra bir çözüm olarak da kurguda yer almıştır. Büyüdüğü, kendini ait hissettiği uzamdan uzaklaşan odak figür aşına olduğu toplum yapısından da uzaklaşarak kişilerin birbirlerine çok daha uzak olduğu ve bireysel hayatın gizlendiği şehre göçmesi sonucu kendini yozlaşmış yapının içinde bulmuştur. Bu durumla baş etmeye çalışırken içinde bulunduğu uzamla olan çelişkinin peşi sıra kendi içinde de bir çelişkiye giren Tarık çözümü şehir yaşamından uzaklaşarak kasabasına kaçmakta bulmuştur. Kasabasına dönen Tarık hatıralarında var olan uzamın saf ve sıcak havasını bulamaması dolayısıyla arayışını geçmişine dönerek sonlandırmakta başarısız olmuştur. Bunun nedeni ise daha önce değinilen politik değişim ve sanayileşmedir. Odak figür beklentilerindeki kasabayı bulamamasının yanı sıra kasabadaki somut değişimi özlem duyduğu geçmişinin solup gidişi olarak nitelendirmiş, var olan çaresizliği kaçış yolu olarak gördüğü bir uzamın değişimiyle körüklenmiştir.

Odak figür geçmişine dönerek kendini içinde bulunduğu yabancılaşmadan kurtulmak için çocukluk aşkı olan Nazan'ı da bir araç olarak kullanmıştır. Bir sonraki bölümde de detaylarıyla incelenecek olan kadın olgusu Nazan figürü üzerinden değerlendirildiğinde geçmişe kaçış niteliği kazanır. Bunun nedeni, Nazan'ın Tarık için kasabanın temsil ettiklerinin bir sembolü olmasının yanı sıra ilk sevgili niteliği yüklediği ilişkisini onunla yaşamasıdır. Nazan kasabalı bir

kız olması bakımından, Tarık'ın özlem duyduğu uzamın getirilerini taşımaktadır. Bu bağlamda odak figürün yapıt boyunca Nazan'a yazdığı mektuplar sadece Nazan'a bireysel olarak duyulan bir sevgiyle değil, odak figürün onun içinde taşıdığı değerlere duyduğu özlem çerçevesinde kaleme alınmıştır. Bu, Nazan karakterini yapıttaki önemi doğrultusunda edilgen bir birey olmaktan çıkarmış, Tarık'ın kasaba uzamına karşı duyduğu özlemin bir simgesi ve giderilme aracı haline getirmiştir.

III.II. KADINA VE CİNSELLİĞE YÖNELİŞ

Odak figür kadın ve cinsellik olgusunu yapıt boyunca birçok farklı bağlamda ele almıştır. Buna somut bir örnek olarak odak figürün hayatında bu anlamda hissettiği eksikliği doldurmak amacıyla bir ilişki içine girdiği Seher karakteri verilebilir. Tanışmalarından itibaren Seher'e karşı herhangi bir çekim duymadığı *“Tarık'ın hoşlandığı tiplerden değil Seher. Ama ne olursa olsun, bir boşluk onunla ya da bir başkasıyla doldurulabilir.”* (Kavukçu, 59) alıntısında da belirten Tarık, bu figürle yaşadığı ilişkiyi tamamen fiziksel ihtiyaçlarına dayandırmıştır. Temel ihtiyaçlarının odak figürü sürüklediği konum ve kendi davranışlarından doğan vicdan azabı Tarık'ın Yaşar'ın sevgilisi Asuman'a karşı olan tutumunda da görülebilir. Bunun yanlış olmasını bilmesine karşın kendini Asuman'ı cinsel açıdan değerlendirmekten alamayan odak figür, istemsiz düşüncelerinin oluşmasına yol açan ilkel ihtiyaçları ve vicdani değerleri arasında bir çelişkiye düşmüştür. Bu açıdan bakıldığında kadın, yapıtta Tarık'ın kendine içsel tatmin vermek için kullanmaya çalıştığı bir obje olarak yer almaktadır. Odak figürün kadını bir cinsel obje olarak değerlendirmesine yol açan sebeplerden biri olarak bastırılmış cinsel ihtiyaç ve toplumsal kabulün bu ihtiyaç üzerindeki kısıtlayıcılığı verilebilir. Tarık, geçmişinde herhangi bir kadın-erkek ilişkisi içinde bulunmaması sebebiyle deneyimsizliğine yenik düşmüş ve duygusal tatmini fiziksel tatminle bağdaştıramamıştır. Bu kopukluk, odak figürü sağlıklı bir kadın-erkek ilişkisi kurmaktan uzaklaştıran bir neden olarak yapıtta yer almıştır. Odak figür tarafından ayrıştırılan “fiziksel” ve “duygusal” tatmin, farklı kadın figürleriyle sağlanmaya çalışılmıştır. Duygusal

açlığını gidermek için mektuplar yazdığı ve karşılık beklediği Nazan figürü ve fiziksel ihtiyaçlarını gidermek doğrultusunda kullandığı Seher figürü arasındaki benzerlik ise bu iki karakterde de mevcut olan edilgen tavidir. Yapıtta yer alan kadın figürler, etken bir yapıdan ziyade çekinik ve bastırılmış kişiliklere sahiptir. Tarık'ın annesinin de bu edilgen yapıya sahip olması, odak figürün kadını düşünsel becerilerden ayırılmış, baskın erkek tarafından savrulmaya açık bir yapıyla bağdaştırmasına sebep olmuştur. Bunun sebebi Tarık'ın küçüklüğünden beri, koruduğu sessizliğine rağmen güçlü ve etkili bir karaktere sahip olan babasının yanında annesinin sönük kalmış karakterini gözlemlemiş, bu bağlamda ailesinin kasabaya özgü yapısının odak figürün aklındaki kadın-erkek ayrımını yapılandırmış olmasıdır. Kadının yapısını genelleyerek annesinin yapısıyla bağdaştıran figür, bir diğer çelişkisini erkek kavramını şekillendiren babasının güç ve etkenliğine sahip olamamasıyla yaşamıştır. Tarık'ın edilgenliğinin yapıtta birçok kez farklı durumların içinde yansıma bulmasına karşın bu durumun en belirgin örneği Seher'le konuşurken yaşadığı iç monologların dış yansımaları bulamamasında gözlemlenebilir. Seher'in elini tutmak istemesi, karşısından bunun onayını alan tavırlar görmesi ve buna rağmen reddedilme endişesiyle çekingen bir tavır sergilemesi odak figürün kadın-erkek ilişkisindeki edilgenliğini kanıtlayan bir durum olarak açıklanabilir.

Cinsellik olgusunun yapıta yansımaları sadece somut kadın figürleriyle değil, odak figürün "sinema cehennemleri" şeklinde adlandırdığı pornografik filmler gösteren sinema salonları üzerinden de ele alınmıştır. Odak figürün bastırılmış cinsellik ihtiyacını bu ortamlarda gidermek zorunda kalması ve ardından duyduğu vicdani çelişki Tarık'ın bu ortamı "cehennem" kavramıyla nitelendirmesine sebep olmuştur. Yabancılaşmadan kaçmaya çalışan odak figür toplumsal kabule ulaşmak amacıyla gizlediği cinselliğini "sinema cehennemleri"nde özgür bırakması sebebiyle anlık bir rahatlık ve ardından gelen vicdani suçluluğu yaşamamasına rağmen ihtiyaçlarını gidermek doğrultusunda devamlı olarak bu ortama girmeye devam etmiştir. İlkeliğinden utanan odak figürün kadını "sinema cehennemleri"nden kurtuluşu olarak görmesi doğrultusunda kadın

figürünü hayatının önemli bir noktası haline getirmiştir. Seher'in Tarık'a sinemada gördüğü çıplak kadın figürlerinden birini hatırlatması, Tarık'ın Seher'e karşı duyduğu hissin ilkel bir ihtiyaçla açıklanabilmesine sebep olmuştur.

IV. SONUÇ

Cemal Kavukçu'nun *Suda Bulanık Oyunlar* adlı yapıtında birey, insanın yaşamı boyunca yüzleşmek zorunda kaldığı birtakım problemlerin somut bir yansıması olarak gerçekçi biçimde kurgulanmıştır. Tarık'ın hayatı, yapıtın dış gerçekliğini oluşturan toplumsal karışıklık döneminde yetişen ve kendini yabancılayan her genç bireyin yaşadığı iç çelişkiler üzerinde şekillenmiş, bu sayede okurun odak figürün hayatına sinmesi başarıyla sağlanmıştır. Dışarıdan bakıldığında çoğu genç bireyin hayatıyla özdeş görünen bir hayata sahip olan odak figür, iç dünyasını kendi hayalleri ve umutsuzluğunun rengine boyayarak yapıta somut olay örgüsünün dışında bir dünya sunmuştur. *Suda Bulanık Oyunlar* adlı yapıta etkileyiciliğini veren bu yansılardan oluşan iç dünya, odak figürün düşüncelerine açılan bir kapıdır.

Yazar, odak figürü arayışa iten nedenlere yapıt boyunca yer vermiştir. Geriye dönüş tekniğiyle yapıtta yer alan geçmiş yaşam, odak figürün yaşam algısını şekillendiren önemli bir etkidir. Çocukluğunu geçirdiği aile ve arkadaş çevresi dar uzam yapısının etkisiyle bozulmamış, daha izole bir yapının özelliğini taşımaktadır. Anne, ataerkil yapının etkisiyle edilgen, baba ise sevgisini göstermeyen bir kişi olarak uzama uygun biçimde kurgulanmıştır. Arkadaş çevresi ise yine küçük bir yer olduğu için oldukça kısıtlıdır ve insanlar da çok büyük hayallere ve plansız bir yaşama sahip değildir. Rutinin ve dar uzam yapısının getirdiği sıradan yaşamı süren, sorgulamayan kişilerdir. Buna karşın odak figürün üniversite yaşamından sonra dahil olduğu şehir uzamı ise kasabayla karşıtlık oluşturacak biçimde kurgulanmıştır. Yapıtın dış gerçekliğini oluşturan siyasi koşullar odak figürün sıradan yaşamını devam ettirmesini engellemiş, bir görüşe sahip olmak, bulunduğu çevre tarafından kabul görmenin öncülü haline gelmiştir. Doğup büyüdüğü çevre ile karşıtlık oluşturan bu koşullar arasında yalnızlaşan odak figür yaşadığı

arayışı sonlandırmak ve mutlu olmak için kendini ait hissedemediği çevreden uzaklaşmak için çocukluğunu geçirdiği kasabaya dönmeyi seçmiştir. Ancak tam anlamıyla benimsemese dahi şehirde gördüğü ve etkilendiği koşullar onun bozulmamış, izole yapıya tekrar bağlanmasını engellemiştir. Arayışın bir diğer yönünü oluşturan aşka ve cinselliğe yöneliş ise odak figürün arayışının bir başka yönünü oluşturmaktadır. Ancak çevresindeki kadınların da kendisinin edilgen yapısından farklı olmaması bu arayışın sonlanmasına ve odak figürün yaşama bağlanmasına neden olamamıştır.

Bu çalışmada Cemil Kavukçu'nun *Suda Bulanık Oyunlar* adlı yapıtında odak figürün arayış süreci incelenmiş, geçmiş yaşamının ve içinde bulunduğu koşulların önemli etkisi olduğu görülmüştür. Yapıtta dış gerçekliğin her yönüyle kurgulanması nedensellik ilişkisi kurulmasına olanak tanımıştır. Bu doğrultuda, bireyin çocukluğunu geçirdiği kasaba uzamının ve aile yapısının yalınlığının şehir uzamında yerini karmaşaya bırakmasının onu arayışa ittiği sonucuna ulaşılmıştır. Odak figürün bu arayışı sonlandırmak için şehir uzamından kaçmasının ya da aşka sığınmasının ise sonuç vermediği dikkati çekmiştir. Çünkü yapıtın kurgusunda yer alan olaylar ve odak figürün bu olaylara bağlı olarak değişen duygu durumu değerlendirildiğinde görülmektedir ki birey kendini ait hissedemese de toplumun bir parçasıdır ve toplumsal gerçeklerden doğrudan etkilenmektedir. Bunun sonucunda, yaşanmışlığın getirdiği bu etkiyi soyutlanarak yok etmeye çalışmanın ve toplumsal gerçeklikten bağımsız bir birey olmanın imkansız olduğu iletisine ulaşılmıştır.

V. KAYNAKÇA

Kavukçu, Cemil. *Suda Bulanık Oyunlar*. İstanbul: Can Yayınları, 2004.